Kurzarbeit

27. 3. 2020

Současná situace nastalá z důvodu pandemie koronaviru není snad pro žádného zaměstnavatele snadná. Řada z nich byla nucena své provozovny na základě opatření vlády či Ministerstva zdravotnictví uzavřít, někteří zaměstnavatelé jsou pak opatřeními dotčeni spíše nepřímo, a ačkoliv nejsou povinni výkon práce přerušit, odbyt po zboží či službách jimi poskytovaných se v důsledku těchto opatření značně snížil.

Vláda, ale i Parlament přijaly v poslední době řadu opatření ke snížení negativních důsledků této situace. Tato opatření jsou všeobecně známá, i proto že jsou dennodenně komunikována v masmédiích. V této informaci se chceme alespoň stručně zaměřit na jeden z institutů, který český právní řád nabízí a který bude řadou zaměstnavatelů využit vzhledem k očekávanému poskytnutí příspěvku státu na mzdy zaměstnanců. Tento institut se označuje jako kurzarbeit. Toto pojmenování se již docela vžilo a je běžně používáno našimi politiky i jinými představiteli z veřejné i soukromé sféry.

Principy charakterizující kurzarbeit byly zavedeny do českého právního řádu v roce 2015 jako reakce na požadavky zejména odborů, ale i některých zaměstnavatelů, např. těch, kteří pocházejí z Německa (Bosch, Siemens atp.). Předcházelo mu mnohaměsíční jednání expertní skupiny při Ministerstvu práce a sociálních věcí. Do určité míry se stala vzorem úprava v Německu, kde je však úprava daleko propracovanější, a rovněž i závazky státu vůči zaměstnavatelům a zaměstnancům jsou větší. Zpočátku byl přístup českého státu poměrně negativní, nicméně nakonec se povedlo tento režim upravit alespoň rámcově, ačkoliv v ne příliš dokonalé podobě.

Atraktivita tohoto v praxi prozatím nepříliš známého institutu pro zaměstnavatele spočívá zejména ve skutečnosti, že v zákonem stanovených případech při jeho aplikaci stát poskytuje

zaměstnavateli příspěvek na mzdy jeho zaměstnanců.

Obecná pravidla poskytnutí příspěvku na částečnou nezaměstnanost kurzarbeitu jsou v českém právním řádu obsažena v § 115 zákona o zaměstnanosti. Předpokladem pro jeho realizaci je vznik některé z překážek v práci na straně zaměstnavatele podle § 207 písm. b) nebo § 209 zákoníku práce.

Ustanovení § 207 písm. b) zákoníku práce upravuje překážku v práci na straně zaměstnavatele v důsledku výskytu nepříznivých povětrnostních vlivů nebo živelních událostí. Ačkoliv se lze jistě oprávněně domnívat, že koronavirus může do některé z těchto kategorií spadat, zákon výslovně stanoví, že příspěvek je v tomto případě zaměstnavateli poskytnut jen v případě existence překážky spočívající v přírodní pohromě podle přímo použitelného předpisu Evropské unie, který pandemii mezi tyto pohromy neřadí.

Institut částečné nezaměstnanosti se naopak v praxi již stává hojně diskutovaným. Poměrně stručně je zákoníkem práce vymezen jako stav, kdy zaměstnavatel nemůže přidělovat zaměstnanci práci v rozsahu týdenní pracovní doby z důvodu dočasného omezení odbytu jeho výrobků nebo omezení poptávky po jím poskytovaných službách. Podmínkou jeho vyhlášení je dohoda mezi zaměstnavatelem a odborovou organizací, a v případě, kdy u zaměstnavatele odborová organizace nepůsobí, vydání vnitřního předpisu. V takovém případě pak zaměstnancům náleží náhrada mzdy ve výši nejméně 60 % jejich průměrného výdělku.

Jak již bylo výše zmíněno, pravidla poskytování příspěvku státu na částečnou nezaměstnanost upravuje zákon o zaměstnanosti v § 115 pojmenovaném jako Příspěvek v době částečné nezaměstnanosti. V tomto ustanovení se stanoví podmínky, kdy je možno o příspěvek požádat, jaká je jeho výše (20 % průměrného výdělku, avšak s limitem odvíjejícím se od průměrné mzdy v národním hospodářství) a další podmínky jeho uplatnění (např. nejdelší možná doba jeho poskytování na 6 měsíců s možností prodloužení, zákaz dát zaměstnancům v době jeho poskytování výpověď z důvodů uvedených v § 52 písm. a) až c) zákoníku práce atp.).

Nezbytnou podmínkou pro realizaci kurzarbeitu je vydání nařízení vlády k provedení tohoto ustanovení. V podobě předvídané zákonem o zaměstnanosti se tak však zatím nestalo.

Kurzarbeit má být součástí plánovaného Cíleného programu na podporu zaměstnanosti „Antivirus“ Ministerstva práce a sociálních věcí. Dle aktuálních informací se předpokládá, že zaměstnancům bude na částečnou nezaměstnanost poskytnut příspěvek státu ve výši 50 % vyplacených náhrad.

V širším slova smyslu však za realizaci kurzarbeitu můžeme považovat i další opatření státu v rámci Cíleného programu zaměstnanosti, jako je např. příspěvek ve výši 80 % náhrad vyplacených zaměstnancům v případě, kdy byl zaměstnavatel povinen uzavřít svou provozovnu, a v důsledku této skutečnosti zaměstnancům poskytovat náhradu ve výši 100 % jejich průměrného výdělku dle § 208 zákoníku práce.

K oficiálnímu spuštění Cíleného programu zaměstnanosti má dojít k 1. dubnu 2020. Lze však očekávat, že v rámci programu budou stanoveny další podmínky, které zaměstnavatel bude povinen splnit, aby na poskytnutí příspěvku dosáhl.

© 2020, becker-poliakopf.cz